

Xrunyk O.S.

candidate of economic sciences, assistant professor NTUU «KPI»

Zinchenko T.V.

student FMM NTUU «KPI»

COMPETITIVE ADVANTAGES OF FIRMS AS THE BASIS OF ITS COMPETITIVENESS

The article deals with the concept of competitive advantage the firm, their essence, sources of origin, classification. Analyzed the concept of «value chain», its structure and main provisions. The elements of assessing the competitive position of the company and possible actions to maintain competitive advantage.

Key words: competition, competitive advantages, competences, «value chain».

Шашина М.В.

к.е.н., доц. ФММ НТУУ «КПІ»

Стаднік О.В.

магістр ФММ НТУУ «КПІ»

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОЦІНКА ЇХ ФІНАНСОВОГО СТАНУ

У статті розглядається господарська діяльність сільськогосподарських підприємств, досліджується їх фінансовий стан та подальша перспектива розвитку.

Наведені шляхи покращення фінансового стану підприємств АПК.

Ключові слова: господарська діяльність, фінансовий стан, фінансова підтримка, сільськогосподарське підприємство, показники діяльності.

Вступ. Завершення кризових явищ в Україні та перехід до ринкової економіки зумовлює необхідність глибшого вивчення фінансового стану суб'єктів господарювання та пошуку шляхів підвищення ефективності їх господарської діяльності.

Сільське господарство є одним з основних галузей матеріального виробництва, що відіграє важливу роль у житті суспільства. Однак, наш вітчизняний ринок сільськогосподарської продукції має значні труднощі і залишається стихійним, не вистачає ринкової інфраструктури, недостатньо розробленою є правова база, бракує інформаційної та комунікаційної складової організованого ринку сільськогосподарської продукції. Слід також визнати, що технологічне відставання сільськогосподарського виробництва України у порівнянні з розвинутими країнами залишається актуальним.

Україна програє по головних показниках ефективності виробництва: продуктивності праці, техніко-технологічній забезпеченості, енергоємності, урожайності сільськогосподарських культур, продуктивності худоби, що в результаті і робить вітчизняну продукцію не конкурентоспроможною на зовнішніх ринках [1, ст. 62].

Вище наведені фактори аж ніяк не сприяють ефективній господарській діяльності підприємств АПК і як наслідок лише погіршують їх фінансовий стан. Тому дослідження діяльності сільськогосподарських підприємств та розробка шляхів покращення їх фінансового стану є досить необхідною та актуальною.

Вивченню актуальності та розкриттю сутності досліджуваного явища приділили увагу А. Беляєв, О. Вартанов, В. Верба, А. Воронкова, О. Гетьман, М. Глазов, А. Градов, Н. Данілочкіна, Н. Євдокимов, Т. Загорна, А. Кирієнка, Б. Коласс, Е. Коротков, Т. Костенко, І. Крюкова, В. Кузін, М. Мойса, Н. Родіонова, Т. Решетняк, І. В. Ращупкіна, С. Салига, І. Стефанюк, О. Терещенко, А. Ткачов, І. Цигилик, Є. Чернявська.

Постановка задачі. Метою даної статті є виявлення основних закономірностей та проблем господарської діяльності сільськогосподарських підприємств та розробка заходів поліпшення їх фінансового стану.

Згідно поставленої мети доцільно виділити наступні завдання, що потребують вирішення:

- дослідити ефективність господарської діяльності сільськогосподарських підприємств;
- окреслити основні напрямки покращення їх фінансового стану.

Методологічну основу даного дослідження становить метод аналізу та синтезу.

Результати дослідження. Згідно зі ст. 3 ГК України господарська діяльність сільськогосподарських підприємств – це діяльність суб'єктів аграрного господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт або надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність. Господарська діяльність може здійснюватися з метою одержання прибутку (підприємництво) або без мети одержання прибутку (некомерційна господарська діяльність) [4].

Господарська діяльність підприємства в економічному аспекті полягає в тому, що суб'єкт підприємництва перероблює ресурси (несе затрати) в продукцію (роботи, послуги) та одержує дохід (рис. 1).

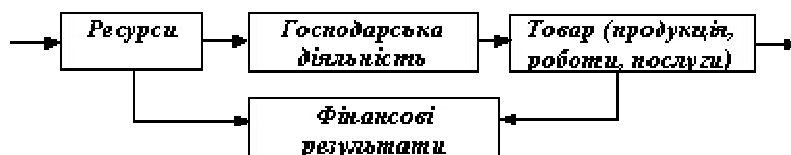

Рис. 1. Схема господарської діяльності підприємства

Щодо господарської діяльності підприємств саме агропромислового комплексу, то тут ситуація невтішна. Основним показником ефективного функціонування підприємства є прибутковість, а в сільськогосподарському виробництві майже половина всіх підприємств є збитковими. Галузь потребує зацікавленості її діяльністю вітчизняних сільськогосподарських виробників, інших виробників аграрної сфери, інвесторів, банків, органів влади різних рівнів у напрямі забезпечення підтримки суб'єктів, що працюють у сільському господарстві, в реалізації антикризових програм, спрямованих на оздоровлення, реструктуризацію інноваційних технологій [5].

Неприбутковість більшості виробників сільськогосподарської продукції виявилася фатальною, що є особливо характерним для галузі тваринництва. З року в рік зростає частка збиткових сільськогосподарських підприємств, коливається в напрямі зниження рівень рентабельності їх господарської діяльності, прибутки плавно переростають в численні збитки. Більшість з них існують на межі банкрутства (табл. 1).

Таблиця 1

Прибутковість сільськогосподарських підприємств західного регіону

Показник	2005 р.	2006 р.	2007р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.
Чистий прибуток, збиток (-), від усієї діяльності млн. грн.	38	45	61	164	145	197
Частка збиткових с/г підприємств, %	32,4	43	45,2	31,7	59,6	54,2
Рівень рентабельності, %	-18,2	18,1	7,9	22,6	34,0	24,0
Рівень рентабельності (збитковості) рослинництва, %	16,1	64,7	17,2	56,6	67,7	24,0
Рівень рентабельності (збитковості) тваринництва, %	-43,0	19,0	-3,6	-11,3	-14,1	-8,4

Господарська діяльність аграрних товаровиробників може буде ефективною лише за умови їх стабільного фінансового становища. Фінансова діяльність підприємств спрямована на забезпечення належного функціонування виробництва та соціальної сфери. Кризовий стан економіки та недостатність коштів для фінансування сільського господарства вимагає ширшого залучення інвестицій і дотацій в аграрний комплекс України.

Від того на скільки ефективна господарська діяльність підприємства прямо залежать і показники його фінансового стану.

На даний час фінансовий стан підприємств АПК «бажає» кращого. Це спричинене зменшенням виробництва та переробки продукції підприємствами, зменшенням реалізації продукції і т. д.

Наприклад, загальний обсяг реалізованої аграрними підприємствами власно виробленої продукції за січень-жовтень 2010 р. порівняно з відповідним періодом 2009 р. зменшився на 2%, у тому числі продукції рослинництва – на 8%, а тваринництва – збільшився на 9% [3].

У 2010 р. на переробні підприємства від усіх категорій господарств у цілому надійшло 10265,5 тис. т цукрових буряків (на 54% більше, ніж на 1 листопада 2009 р.), у тому числі переробними підприємствами було закуплено 4074,0 тис. т (40% усіх надходжень), надійшло на давальницьких засадах – 3973,9 тис. т (39%), надійшло на переробку власно вироблених переробними підприємствами цукрових буряків – 2217,6 тис. т (21%).

Станом на 1 листопада 2010 р. в сільськогосподарських підприємствах (крім малих) та підприємствах, що здійснюють зберігання, переробку зернових культур, було в наявності 18,9 млн. т зерна (на 16% менше проти 1 листопада 2009 р.), у тому числі 8,5 млн. т пшениці, 2,6 млн. т ячменю, 6,3 млн. т кукурудзи та 0,4 млн. т жита. Безпосередньо в аграрних підприємствах зберігалось 10,2 млн. т зерна (на 15% менше), у тому числі 4,7 млн. т пшениці, 1,7 млн. т ячменю, 2,6 млн. т кукурудзи, 0,1 млн. т жита. Зернозберігаючі та зернопереробні підприємства мали в наявності 8,7 млн. т зерна (на 17% менше), у тому числі зернозберігаючі – 6,4 млн. т (на 13% менше).

У сільському господарстві залишилися непогашеними 63,8 млн. грн. заборгованості із виплати заробітної плати, в тому числі по економічно активних підприємствах – 26,8 млн. грн. (42% до загальної суми заборгованості по сільському господарству), підприємствах – банкрутах – 30 млн. грн. (47%), по економічно неактивних підприємствах – 7 млн. грн. (11%). По економічно активних сільськогосподарських підприємствах заборгованість із виплати заробітної плати протягом січня-лютого 2010 року збільшилася на 1,5 млн. грн., або на 5,8% [3].

Отже, з вищенаведених даних видно, що за таких умов говорити про ефективну господарську діяльність, а тим більше про задовільний фінансовий стан, просто неможливо.

На сьогоднішній день, підприємства АПК потребують негайного втручання держави в їх діяльність, але це втручання має базуватись лише на певних заходах, які б були спрямовані на допомогу підприємствам у стабілізації їх фінансового стану [2].

Проаналізувавши становище АПК в Україні можна зробити висновок, що пріоритетними напрямками роботи уряду, спрямованими на підвищення ефективності діяльності та конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції та гармонізації виробництва на сьогоднішній день мають стати: удосконалення фінансово-економічних умов господарювання сіль

господарських підприємств, зокрема формування доступу до фінансових ресурсів, системи державної підтримки та удосконалення умов оподаткування; підвищення ефективності агропромислового виробництва за рахунок технологічного переоснащення на базі інноваційно-інвестиційної моделі розвитку; гармонізація стандартів на продукцію сільського господарства і продовольства зі світовими, впровадження міжнародних стандартів, удосконалення системи оцінки відповідності; впровадження на підприємствах харчової промисловості міжнародних систем управління безпечністю та якістю харчової продукції; оснащення і акредитація державних лабораторій в сфері контролю якості продукції сільського господарства з урахуванням досвіду ЄС; розширення присутності продукції українського АПК на світових ринках, а також забезпечення раціонального використання трудових ресурсів села, підвищення продуктивності праці, формування відповідної системи матеріального стимулювання праці [1, ст. 63].

Висновки. В умовах ринкової економіки значно зросла роль та значення своєчасного і якісного аналізу фінансово-економічної діяльності господарюючих суб'єктів. Також особливо актуальним є пошук шляхів зміцнення та поліпшення фінансового стану підприємства і підвищення його конкурентоздатності.

Дане дослідження показало, що сучасний стан підприємств АПК є досить незадовільним. Саме тому потрібно як умога швидше впроваджувати заходи, які б сприяли його зміцненню і покращенню. Головну роль у цьому має відігравати держава, адже саме від дій уряду в багатьох випадках залежить середовище і умови функціонування підприємств. Полегшення в оподаткуванні, сприятливий інвестиційний клімат та надання відносно не дорогих кредитів – це ті початкові речі, з яких можна розпочати, щоб полегшити існування та діяльність сільськогосподарських підприємств.

Перелік посилань

1. Копистенко О.В. Теоретичні основи конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції // Економіка АПК. – 2010. – №1. – С. 61–63.
2. Мойса М. Я., Крюкова І. О. Ресурсний потенціал аграрних підприємств та економічний механізм його раціонального використання // Економіка АПК. – 2008. – №2.
3. Державний комітет статистики України: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Електронна бібліотека Аграрне право України: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-7673.html>
5. Міністерство аграрної політики України: [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.minagro.gov.ua

Шашина М.В.
к.э.н., доц. ФММ НТУУ «КПИ»
Стадник Е.В.
Магистр ФММ НТУУ «КПИ»

ИССЛЕДОВАНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ И ОЦЕНКА ИХ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ

В статье рассматривается хозяйственная деятельность сельскохозяйственных предприятий, исследуется их финансовое состояние и дальнейшая перспектива развития. Приведенные пути улучшения финансового состояния предприятий АПК.

Ключевые слова: хозяйственная деятельность, финансовое состояние, финансовая поддержка, сельскохозяйственное предприятие, показатели деятельности.

Shashyna M.V.
candidate of economic sciences, assistant professor NTUU «KPI»
Stadnik O.V.
student FMM NTUU «KPI»

INVESTIGATION OF THE EFFICIENCY OF ECONOMIC ACTIVITIES OF AGRICULTURAL ENTERPRISES AND TO ASSESS THEIR FINANCIAL CONDITION

In the article considered economic activities of the agricultural enterprises, their investigate their financial and further development prospects. Ways to improve the path of a financial state of enterprises in agriculture.

Key words: economic activities, financial condition, financial support, farm, figure activities.

Шевченко Т.Є.
к.т.н., доц. НТУУ «КПИ»
Бочарова Г.Г.
магістр ФММ НТУУ «КПИ»

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБКИ ПРОГРАМИ ЗАХОДІВ ЗІ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглядаються основні методологічні положення щодо заходів спрямованих на зниження собівартості продукції на підприємстві. Обґрунтована необхідність проведення цих заходів, ідентифіковані чинники, що спонукають підприємство до зниження собівартості, надані